

Příloha k protokolu o SZZ č.
FF JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola:

Ústav estetiky
27. 8. 2010
Datum odevzdání posudku:

Tereza Sluková
Jméno:
Estetika
Obor:

Recenzent * / **Mgr. Filip Hotový, Ph.D.**
bakalářské práce
Vedoucí */
Mgr. Denis Ciporanov, Ph.D.
.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Umění a rituál: Návrát umění do rituálu

.....
(téma)

Tereza Sluková se v textu pokouší o srovnání dvou fenoménů: umění a rituálu. Pozici má autorka komplikovanou, neboť každý z těchto fenoménů je obtížně definovatelný a uchopitelný. Čtenář proto není překvapen, že se text v první až čtvrté kapitole podrobně věnuje shrnutí možných pohledů na rituál a hledání jeho definice. Bohužel však na konci čtvrté kapitoly postrádá ucelené shrnutí základních rysů rituálu a dozvídá se pouze, že mu lze rozumět jako specifickému „*okamžiku, v němž se setkávají opozitní síly kulturního a společenského*“ (s.12). Při opětovných návratech na předchozí stránky lze však vyvodit, že autorka s důrazným odkazem na C. Bellovou, S. Tambiacha a V. Turnera směřuje k uchopení rituálu coby dynamického vztahu mezi myšlenkou (konceptuální pojetí rituálu na straně kultury) a pohybem s mimetickou povahou (behaviorální pojetí rituálu na straně individua). Tento dynamický vztah představuje navíc „*kreativní antistrukturu, která odděluje od ustáleného běhu věci v tradičním uspořádání a...vyjadřuje možnost individuálního uchopení rituálu*“ (s.6).

V páté kapitole se Tereza Sluková věnuje historickému shrnutí pojetí umění od antiky po postmodernu, které vrcholí poukazem na Lyotardem obhajovaný a Welschem reprodukováný akcent estetické interpretace postmoderního díla v kategorii vznešeného. Role tohoto zjednodušujícího exkurzu v korpusu celého textu není zcela srozumitelná. Příčinou je absence jednoznačného vymezení kritérií, podle nichž hodlá autorka pojmy umění a rituálu srovnávat. Od samého začátku páté kapitoly je totiž s pojmem „umění“ zacházeno místy jako se způsobem a procesem tvorby, místy jako s normativním označením a jindy pak jako s diváckou zkušeností. Samozřejmě, že poukazy na proměnu uměleckého díla počínaje modernismem a uměleckými avantgardami jsou naprosto legitimní, není však jasné, jak toto souvisí s pojetím rituálu. Zmíněná metodologická slabina nevymezenosti kritérií pro komparaci obou pojmů se pak promítá do celého dalšího textu. V šesté kapitole věnované konceptu hry v pojetí filosofické hermeneutiky H.G. Gadamera shrnuje Tereza Sluková základní rysy bytí uměleckého díla v procesu hermeneutické zkušenosti, založeném na modelu hry (tedy v procesu sloučení horizontů díla a diváka). Gadamerova koncepce hermeneutické zkušenosti je založena tak, aby sloužila k uchopení bytí uměleckých děl jako takových, nevymezuje umělecké dílo esencialisticky, nýbrž usiluje o popis hermeneutické estetické zkušenosti při setkání s uměleckým dílem. Autorka píše: „*Prvek hry v uměleckém díle dává diváku – účastníkovi hry – svobodu ve vyplňování míst nedourčenosti...Tato východiska budou podstatná pro spojení umění s rituálem...například místa nedourčenosti mohou mít paralelu ve schopnosti vytvoření antistruktury u rituálu.*“ (s.22). Ve chvíli, kdy by však čtenáře zajímalo detailní vysvětlení oné paralely s antistrukturou, kapitola končí a otevírá se nový pohled na pojem „umění“.

V sedmé kapitole autorka pracuje s esencialisticky vymezeným pojmem „umění“ v návaznosti na Dantoův „Artworld“, Dickieho „institucionální teorii“ a kriticky navazující Levinsonovu definici uměleckého díla. Z tohoto shrnutí se pak dostává zpět k metodě historického popisu, zaměřeného na vznik konceptuálního umění, v němž je na úkor vzhledu a hmotné podstaty díla akcentována myšlenka a idea, což se podle autorky ukáže být „*důležité pro spojení umění a rituálu*“ (s.30). Čtenář se ale opět příliš nedozví v čem. V závěrečné osmé kapitole pak nalézáme finální komparaci umění a rituálu. Autorka poukazuje na jejich provázanost z pohledu 1) vzniku umění z rituálně magických aktivit, 2) funkce uměleckého díla při rituálu a obráceně, 3) charakteru estetické zkušenosti popsané na modelu hry a slavnosti, 4) uměleckých performancí a akcí jako specifického rituálu

(Nitsch a vídeňský akcionismus). Je škoda, že tato struktura nebyla zakomponována do celku práce. Závěrem pak můžeme číst výrok: „Rituál a umění tedy mají mnoho podobných vlastností a struktur, ve kterých působí. Pokud se ptáme po identitě a podstatě uměleckého díla, zdá se být prvek katarze pro umění přínosný.“ (s.35). Celý výrok není příliš srozumitelný a čtenáři nezbývá, než se utvrdit v dojmu, že je od začátku do konce udržován v očekávání, kdy mu bude konzistentně a strukturovaně vyjevena ona spojitost mezi rituálem a uměním a v čem spočívá v názvu zmíněný „návrat“.

Výše uvedené výtky se však týkají zejména metodologické struktury práce. Na všech dílčích částech textu je oproti tomu znát pečlivá autorčina příprava, odborný vhled do umělecko-historických a teoretických souvislostí a většina postřehů v textu míří s ohledem na téma velmi dobrým směrem. Práci Terezy Slukové jednoznačně doporučuji k obhajobě jako **velmi dobrou**.

velmi dobře

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis recenzenta bakalářské práce

Praze 27. 8. 2010
V dne

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte